

HUKUK DEVLETİNDE VE OTORİTERLİĞE GEÇİŞ SÜREÇLERİNDE YARGININ YÖNETİMİNE İLİŞKİN KİMİ GÖZLEMLER

Doç. Dr. Burak ÇELİK
Galatasaray Üniversitesi

Doç. Dr. Burak ÇELİK- Çok teşekkür ederim Sayın Başkan. Önce bir uyarı ve birkaç noktaya dikkat çekerek başlamak istiyorum. Uyarım şu: Başlığı bu şekilde belirledim, ama bu iddialı başlığa karşı aslında çok da bilmediğiniz şeyler anlatmayacağımı, beklentiyi ona göre oluşturmanızı rica ederek başlayayım. İkincisi, neden böyle bir başlık seçtim? Bana önerilen ilk başlık hukuk devletinde yargı, yani ana başlığın altında yine hukuk devletinde yargı, hukuk devletinde yargı kurullarının oluşumu, özellikle benden doktora tezim de bu alanda olduğu için yargı kurulları üzerine odaklanmam rica edildi. Bir kere şey düşündüm, bu hukuk devletinde yargı kurullarının oluşumu meselesi üzerinde aslında çok konuştuk. Dediğim gibi o bilgi hiç bilmediğimiz bir şey değil, ona ait bilgi Türkiye’de fazlasıyla var. Hem bizde var, hem işte bütün o strateji belgelerini falan okuduğunuzda aslında görüyorsunuz, başka yetkili yerlerde de var. Bütün böyle işte metinler Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 94.12 sayılı tavsiye kararı falan filan bu konuyla biraz ilgilenen herkes neredeyse ezberden sayabilir onları, ama o yüzden ben de biraz değişik bir şey yapayım diye düşündüm. Öbür kısmı aslında dediğim gibi belki de yaşayarak tecrübe ettiğimiz bir şey olduğu için o kısmına da aşınayız, ama yine de otoriterliğe geçiş süreçlerinde bu yargıyla ilgili meseleler nasıl oluyor, ona da küçük küçük gözlemler üzerinden bakmak faydalı olurmuş gibi düşündüm. Bir başka şey dikkat çekmek istediğim husus başlamadan önce Özen de Anayasa Mahkemesi aslında hükümet sistemi tartışmasından bağımsız bir konu dedi. Aslında galiba genel olarak yargı meselesi hükümet sistemi tartışmasıyla hem bağlantılı, ama hem de belli ilkeler var. Hangi hükümet sistemi olursa olsun onda geçerli olması gereken bu noktada da aynı şeyi söylemek mümkün.

Şimdi şöyle bir şey yapacağım, kısaca neler yapacağımı bir anlatmak isterim. Kısa bir giriş yapacağım ve burada yargının yönetimi kavramından neyi kastettiğimi ve yargının yönetimi konusundaki süre giden tartışmanın çünkü bu hem hukuk devletlerinde aslında, hem gelişmiş demokrasilerde, hem de günümüzün yeni otoriter rejimlerinde veya otoriterliğe geçilirken süre giden tartışma, olası nedenleri nelerdir, ona bir bakalım. Sonra hukuk devletinde yargının yönetimine ilişkin temel ilkeler ve uygulamalar ne yönde, buna yine çok kısaca bakalım. Son olarak da otoriterliğe geçiş süreçlerinde yargı meselesiyle ilgili kimi gözlemlerimi sizinle paylaşmak istiyorum.

Yargının yönetimi dediğimde kastettiğim birkaç şey var bu kavram altında anlatmak istediğim: Birincisi, yargıçların ve savcılarının atama, tayin, disiplin gibi özlük işlerinin yürütülmesi ilk akla gelen husus, ama bunun yanında aslında yazı işleri çalışanları, diğer yardımcı personelin özlük işleri de bu kapsamda değerlendirilebilir. Yine altyapının, binaların teknik donanımın ve bununla ilgili meselelerin düzenlenmesi, bütçenin hazırlanmasına

katılmak, yargının bütçesinin ve bu bütçenin yönetimi ve yargının işleyişiyle ilgili meseleler, yani dosyaların dağıtılması, iş yüküne ilişkin hususlar, verimlilik, performans değerlendirmesi yine bu başlık altında düşünülebilecek şeyler. Yargının yönetimi alanındaki temel araç veya kurum hani bazı ülkelerde 1800'lü yıllara dayanan uygulamalar da var, ama anayasal olarak baktığımızda 1946 Fransız 4. Cumhuriyet Anayasasından beri yargı kurumları işte adına Yüksek Yargı Kurulu deniliyor, Ulusal Yargı Kurulu deniliyor, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu veya işte Hâkimler ve Savcılar Kurulu bizim son Anayasada olduğu gibi deniliyor, ama bir kurul üzerinden yürüyor. Bu yargıyla ilgili yargı konusundaki tartışmanın özellikle tabii kurul üzerinden ve bu kurullarla ilgili tartışmanın temel nedenleri neler diye düşündüğümde benim aklıma başlıca iki neden geliyor. Dediğim gibi bu pekişmiş demokrasiler veya otoriter rejimler veya otoriterleşmeye geçmekte olan rejimler fark etmez, hemen hemen aynı. Birincisi, toplumların her zaman daha iyi, daha kaliteli, daha etkin bir yargıya ulaşma arayışı var. Bu da her zaman bir şekilde yargıyı tartışmanın odağında tutuyor. İkincisiyse, iktidar sahipleri, dediğim gibi bu da aslında çok düzeyi farklı olabiliyor, yoğunluğu farklı olabiliyor, ama iktidar sahipleri denetimden kaçma eğiliminde oluyorlar çoğunlukla ve yargı aracılığıyla siyasal, toplumsal yapıyı dönüştürme arayışı içinde de olabiliyorlar.

Şimdi neden sorusunun yanıtı aslında Semih Koray'ın tam böyle 2010 Anayasa değişikliği öncesinde hatırladığım kadarıyla bilmiyorum ne kadar net okunabiliyor, ama okunamıyor galiba, ben söyleyeyim. Birisi böyle parmağını kaldırmış: *"Berlin'de yargıçlar var"* diyor. Karşısındaki de diyor ki: *"Ankara'da da Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu var"* diyor. Yani işi herhalde bundan güzel özetlemek mümkün olmazdı. Çünkü o Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu aynı zamanda yüksek mahkeme üyelerinin belirlenmesinde de etkili, işte son seçimlerde gördüğümüz gibi oradan Yüksek Seçim Kurulu üyelerinin oluşumuna da katılabiliyor. Yani yargıya ve yargı kuruluna aslında hâkim olduğunuz zaman siyasal ve toplumsal yapıyı dönüştürmek noktasında bayağı avantajlı konumda oluyorsunuz.

Şimdi *"hukuk devletinde yargının yönetimine ilişkin temel ilke ve uygulamalar"* başlığı altında önce ilkelere değineceğim, ama dediğim gibi artık o metinler üzerinde o kadar böyle yoğun biçimde durduk ki sadece hangi metinleri esas aldığımı söyleyeceğim ve geçeceğim. Yani tek tek şu metinde şu ilke var, bu metinde bu ilke var demeyeceğim, zaten bunlar üç aşağı beş yukarı aynı. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin tavsiye kararları, yargıçların statüsü hakkında Avrupa şartı, Avrupa Yargıçları Danışma Kurulunun çeşitli görüşleri ve Venedik Komisyonunun kimi görüş ve raporlarından yararlanarak ortaya çıkardığım çok daha fazla sayıda ilke olabilir, ama yargıyla ilgili çok daha fazla sayıda ilke olabilir tabii ki, hatta benim de yaptığım bir çalışma var. Denge ve denetleme ağının internet sayfasında yayınlanmış durumda yargıyla ilgili ölçütler, orada daha fazla sayıda ilke var, ama böyle temel üç tane ilke üzerinde durmakta fayda var diye düşünüyorum.

Bunardan birincisi, yargıçların seçimi ve mesleki yaşamları, yani kariyerleri hakkındaki kararların bağımsız bir makam tarafından alınması, yani yasama ve yürütmeden bağımsız bir makam tarafından alınması, bunun için de söz konusu makam üyelerinin en az yarısının yargının en geniş biçimde temsilini sağlayacak biçimde kendi meslektaşlarınca seçilecek yargıçlardan oluşması. Birkaç noktaya hemen dikkat çekerek geçeyim. Birisi, en az

yarısı demek yarısından fazlası da olabilir demek, ama bunlar sadece yargıçlardan ve savcılardan oluşan kurullar değil de karma yapıli kurullar olursa daha iyi olur da demek, ama buradaki temel ilkelerden birisi de burada da yazıyor zaten, bir kere yargının en geniş biçimde temsili sağlanacak. Yalnızca yüksek yargıçlardan veya yalnızca ilk derece yargıçlarından oluşmayacak. Orada da bir çoğulculuk, bir karma yapı söz konusu olacak ve yargı mensupları, kuruldaki yargıç, savcı üyeler kendi meslektaşları tarafından seçilecekler.

Yalnız yine dikkat çekilen bir husus var, buna da kinci ilke diyebiliriz. Karma yapıli bir kurulun söz konusu olduğu durumlarda bile kurulun işleyişi bakımından yasama çoğunluklarının en ufak müdahalesine ve yürütmeden gelecek baskılara asla izin verilmemeli, kurul her türlü partizan yaklaşımın boyunduruğundan bağışık olmalı, böylece adaletin temel ilkelerini ve değerlerini koruyabilmelidir. O da aslında bize şimdi birazdan uygulamadan bahsederken daha net göreceğiz, bazı şeyleri, bazı gereklilikleri zorunlu kılıyor. Neler bunlar? İşte yasama çoğunluklarının en ufak müdahalesine izin verilmemesi diyorsa, işte demek ki yasama tarafından seçilecek olan üyeler nitelikli çoğunlukla belirlenecek, hatta aday gösterilen üyeler arasından belirlenmesi gibi hususlar da söz konusu olabilir. Yürütmeden gelecek baskılara izin verilmemesi önemli bir husus, yani yürütme büyük oranda etkili olmayacak o kurulların belirlenmesinde ve yürütmenin atayacağı üyeler mümkünse sembolik olacak. Hatta yürütme mensupları kurul üyesi olarak bu tarz kurulların içinde yer almayacaklar.

Üçüncü ve son ilke diyebiliriz, yargı kurulunun başkanlığı siyasi partilerle yakınlığı bulunmayan bir kişi tarafından üstlenilecek ya da üstlenilmelidir. Bu nedenle cumhurbaşkanının, devlet başkanının yalnızca biçimsel yetkilere sahip olduğu parlamenter sistemlerde devlet başkanının yargı kurulunun başkanı olarak belirlenmesinde bir sakınca bulunmamaktadır. Diğer sistemlerde, yani parlamenter olmayan sistemlerdeyse kurul kendi başkanını seçmelidir.

Uygulamaya baktığımızda burada da yine birkaç noktaya dikkat çekeceğim. İki şeye bakmak aklıma geldi benim: Birincisi, doktora tezimde de benzer bir şey yapmıştım. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu benzeri kurulların olduğu 15 Avrupa Birliği üyesi ülkeye baktım. Sonra hani adına cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi denilse de aslında başkanlık sisteminin yozlaşmış bir versiyonu olduğu için bizim 16 Nisan 2017 Anayasa değişikliğiyle benimsenen hükümet sistemi başkanlık sisteminin egemen olduğu orta ve Güney Amerika'daki kimi ülkelere baktım. Burada bir uyarı yapma gereği duyuyorum. Şimdi burada mesela, Polonya falan gibi örnekleri de göreceksiniz, hani orada yargının bağımsızlığı devlete ilişkin tartışmalar filan süre gidiyor. Hatta daha iki gün önce Polonya'yla ilgili biliyorsunuz Avrupa Birliği Komisyonu Avrupa Adalet Divanına başvurdu yargı bağımsızlığı ve yargıç bağımsızlığı ve dolayısıyla hukuk devleti ilkesine sistemli olarak ihlal ettiği gerekçesiyle, ama burada kâğıt üstünde en azından nasıl bir uygulama var, onu görmek bakımından yararlı olur diye düşünerek bu tarz örnekleri de o sıralamaya dahil ettim.

Uygulamaya baktığımızda 15 Avrupa Birliği üyesinin 4'ünde korparatist, yani yalnızca yargıçlar ve savcılar tarafından seçilen yapılar olduğunu görüyoruz. Bunlar Kıbrıs, Litvanya, Macaristan ve Yunanistan, 11'indeyse karma yapıli kurullar söz konusu. Yani bu

bir egemen uygulama demek ki hâkim uygulama, işte Belçika, Bulgaristan, Fransa, Hırvatistan, İspanya, İtalya, Portekiz gibi ülkeler, hepsini saymayayım. Bir başka uygulamada dikkat çeken husus karma yapılı kurullarda yargıç, savcı olmayan üyelerin genellikle üyelerin yasama organı tarafından nitelikli çoğunlukla seçildiğini görüyoruz. Burada nitelikli çoğunluk genelde 5'te 3, bir tek Belçika'da 3'te 2'yle seçiliyor. Cumhurbaşkanı'nın kurul başkanı olduğu ülke sayısı 1, o ülke İtalya ve parlamenter sistem, cumhurbaşkanı da zaten Meclis tarafından seçiliyor. Adalet bakanının kurul başkanı olduğu ülke sayısı 3, Bulgaristan'da adalet bakanı kurul başkanı, ama oy hakkı yok, Polonya ve Romanya'da da yine adalet bakanı kurul başkanı olarak kurulda yer alıyorlar. Cumhurbaşkanı'nın kurula üye atadığı Avrupa Birliği üyesi ülke sayısı 4: Fransa, Polonya, Portekiz ve Slovakya, ama bu atamaların da son derece sembolik atamalar olduğunu görüyoruz. İşte Fransa'da 22 üyenin 2'si, Polonya'da 25 üyenin 1'i, Portekiz'de 17 üyenin 1'i ve Slovakya'da 3 üyenin 18'i biçiminde.

Dediğim gibi 14 tane de Orta ve Güney Amerika ülkesine baktım. Bunlarda korporatist yapılarla karma yapılı kurullar yarı yarıya dağılmış gibi, 7'sinde korporatist kurullar var. Yani yalnızca yargıçlar ve savcılardan oluşan Brezilya, Dominik, Guatemala, Honduras, Kosta Rika, Nikaragua, Kolombiya bunların arasında, 7'sindeyse karma yapılı kurullar var: Arjantin, Bolivya, ekvator, El Salvador, Meksika, Paraguay ve Peru. Bu ülkelerde de yalnız muhtemelen bir denge unsuru olarak kurul başkanlığı makamının genellikle yüksek mahkeme başkanlarına bırakıldığını görüyoruz. Brezilya, Dominik Cumhuriyeti, Ekvator, Kosta Rika ve benzeri ülkeler, hepsini saymayayım. Yürütmenin, daha açıkçası başkanın atama yaptığı ülke sayısı sadece 4: Arjantin, ekvator, Meksika ve Paraguay. Bu arada bir parantez daha açıp şeyi söylemekte yarar var belki: Kolombiya'da da yasama organı tarafından seçiliyor kimi üyeler, cumhurbaşkanı o üyeleri yasama organına öneriyor. Kolombiya'da da bir şekilde devlet başkanının sürece dahil olduğunu söylemek mümkün, ama yine buralarda da başkan atamalarının son derece sembolik olduğunu görüyoruz. İşte Arjantin de 1 üye, Ekvator da 1 üye, gerçi 1/5'i, ama Meksika da 1 üye ve Paraguay da yine 1 üye seçiyor.

Şimdi otoriterliğe geçiş süreçlerinde yargının yönetimiyle ilgili kimi gözlemleri paylaşmak istiyorum. Öncelikle siyasal arka planla ilgili bazı kavramlar yine bilmediğiniz şeyler değil, ama bunları birer hatırlatma olarak lütfen ele alalım. Popülizm, suiistimalci anayasacılık ve seçimle otoriterlik kavramları üzerinde çok kısa duracağım. Hiç hatta referans, atıf alan da yapmayacağım. Popülizmin temel özelliği biliyorsunuz kendine özgü bir millet tanımını değiştirip, geliştirip kendisini desteklemeyenleri o millet tanımının dışında kalanları, ötekileri millet dışı ilan etme, burada elitizm eleştirisi büyük bir araç olarak şey yapıyor. Yani bu elitler, zaten yargı da o elitlerin temsilcisi oluyor. Bu elitler ve millet diye bir ikilik yaratılıyor. Sandıktan çıkan çoğunluk da milletin iradesi oluyor. Dolayısıyla sandıktan çıkan çoğunluğun iradesine karşı geldiğiniz anda millet dışı konuma düşmeniz neredeyse kesin, millet olmuyorsunuz, vatan haini oluyorsunuz.

Suiistimalci anayasacılık kavramını kısaca hatırlatacak olursam, burada da Anayasa değişikliği ya da yeni Anayasa yapma yöntemlerinin aslında demokratik araçlarla değil de, tam tersine demokrasiyi tahrip etmek için araçsallaştırılarak aslında kullanılması, ama şöyle bir şey var: Uzaktan bakıldığında bu süreçlerin sonunda, suiistimalci süreçlerin sonunda

ortaya çıkan metinler aslında demokratikmiş gibi de görünebiliyorlar. Demokratik kimi kavramları, ilkeleri, kuralları içlerinde barındırabiliyorlar.

Bununla bağlantılı olarak bahsetmek istediğim son kavram seçimli otoriterlik kavramı, burada da şunu söylemek mümkün: Tam otoriter rejimlerden farklı olarak bunlarda aslında seçimler göstermelik bir araç olmaktan çıkartılmış, çıkmış durumdadır. Yani birden fazla siyasi parti var, bir seçim yarışı var ve o seçimlere partiler hep böyle bu sefer olacakmış, kazanacağız falan diyerek giriyorlar, ama aynı zamanda bu rejimlerde demokrasinin temel ilke ve kavramları o kadar ustaca ve sistemli bir biçimde ihlal ediliyor ki seçimler aslında demokrasiyi değil, otoriterliği kurumsallaştırmanın bir aracına dönüşmüş durumda oluyorlar. Yine seçimli otoriter rejimlerde ifade, basın, örgütlenme, genel anlamda muhalefet özgürlükleri ciddi biçimde ihlal ediliyor, ama diyelim ki medya tümünden yasaklanmıyor, gazeteler yine çıkmaya devam ediyor. İşte siyasi partiler tümünden kapatılmıyor, ama ciddi ihlaller, suiistimaller burada da var. Bir de son olarak rüşvet, işte vergi sistemi, yandaş yargı organları gibi kurumlar ve bunların uygulamaları eliyle muhalefetin taciz edilmesi ve cezalandırılması söz konusu oluyor.

Şimdi bu üç kavramla bağlantılı ve yargıya geleceğiz, ama yargıya doğru gelirken birinci gözlemimiz şu: popülist liderler genellikle Anayasa istismarcılığı oluyorlar. Yani bunlar işte bir millet tanımı yapıp “*millet ve ötekiler*” falan dedikten sonra millet için Anayasayı, bu Anayasayı değiştirmek lazım, milletin çıkarlarına daha uygun bir Anayasa, milletin sesini duyuracak bir Anayasa yapmak lazım diyor mesela. İkinci gözlem, bu popülist liderlerin Anayasa istismarcılığı yoluyla ulaşmak istedikleri temel hedef seçimli otoriterlik, seçimle otoriter bir düzen kurmak için aslında Anayasayı suiistimal ediyorlar. Üçüncü gözlem çok da şaşırtıcı olmayacak bir şekilde popülizmin ya da suiistimalci Anayasacılığın seçimli otoriterliğin hedef tahtasında olan başlıca kurumlardan birisi yargı, dördüncü ve son gözlem Anayasa suiistimalcileri ya da istismarcıları yargıyı yeniden biçimlendirirken çoğunlukla uluslararası ölçütleri, karşılaştırmalı hukuku araçsallaştırarak kullanıyorlar. Yargının etkinliği ve verimliliğinin sağlanması gibi bir söylem ve hedef de çoğunlukla öne çıkan bir kavram oluyor.

Uygulamadan örnekler, Türkiye örneğini aslında çok burada anlatmama bile gerek yok. Sadece hatırlatma deyip geçeceğim. Cumhurbaşkanımızın, yani bir vakit başbakan, sonra cumhurbaşkanı olan Devlet Başkanının kimi açıklamalarını sadece hatırlatacağım. İşte 2002’de iktidara geldikten sonra 2003 Ocakındaydı hatırladığım kadarıyla bu, “*3. Kamarayla sorunumuz var*” demişti. Yani 1. ve 2. Kamara yasama ve yürütme bizde zaten, orada çok güzel, çok uyumlu biçimde çalışıyoruz, ama 3. Kamarayla sorunumuz var demişti. Bu sorun 7 yıl kadar sürdü mü? Sonra da devam etti aslında, ama en son işte 2010 Anayasa değişikliğiyle tam da o söylediğimiz Avrupa standartlarını getiriyoruz, saymayayım çok fazla şey, söyleme değinmeyeyim, ama 2010 Anayasa değişikliği oldu. 2010 Anayasa değişikliğini özetleyen cümlesi: “*Yargıya millet eli değdi*” biçimindeydi, ama o degen millet eli yargıyı biçimlendirmeye yetmedi herhalde ve yanlış bir el değmişti aslında, sonradan onu hep birlikte anladık. Biz o zaman da bunu hissetmiş, anlamış, görmüş ve söylemiştik de o degen el başka bir el diye, sonra işte iki yıl sonraki açıklaması: “*Kuvvetler ayrılığı önümüzde engel*”, oradan işte uzun bir süreçten sonra, çok da uzun değilmiş aslında, 5 yıl sonra 16 Nisan 2017 Anayasa

değişikliğine geldik. Yine çok şey yapmayacağım, uzun Anayasa maddeleri falan alıntılamayacağım, sadece hatırlatacağım. 13 üyeli bir HSK var, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, “yüksek” ibaresi çıkartıldı artık adından, bunlardan 7 tanesi Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçiliyor, 6 tanesi diyorum, aslında 4 tanesi diye gözüküyor, 4 atama yapıyormuş gibi gözüküyor, ama 6 olmasının nedeni tabii Adalet Bakanı ve Anayasada müsteşar olarak duruyor, ama artık bakan yardımcısı doğal üye oldukları için 6. Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yapılan seçimde 2/3’te ikiye başlıyor, sonra 3/5’e iniyor. Orada da olmazsa ad çekme usulüyle diyorlar, ama sistem çok güzel kotarılmış durumda. Önce Mecliste bir komisyon, bir karma komisyon var Adalet ve Anayasa Komisyonlarından oluşan, o komisyonda eğer işte bu çoğunluklara ulaşılamazsa ad çekme diyor, ama zaten oraya ad çekmeye gelinceye kadar adayları belirleme sürecinde o çekilen adlar mutlaka oy çoğunluğunun desteklediği adlardan olması garantilenmiş durumda, ayrıntılara çok girmiyorum. Bu arada tabii Türkiye Büyük Millet Meclisi 7 üyeyi seçiyor, ama cumhurbaşkanının ya da iktidar bloğunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin oluşumundaki etkisi, çünkü sistem ona göre kotarılmış durumda dedik, hatta kaçmamalı, Adalet Bakanıyla bakan yardımcısının doğal üye olduğunu söyledik. Bir de çok önemli bir şey bu 61 Anayasasından beri ilk defa oluyor ve aslında bakarsanız 2011’deki Anayasa Uzlaşma Komisyonunda ben danışman olarak görev yapmıştım. Orada bile Adalet ve Kalkınma Partisinin düşünemediği bir şey 2017’de gerçekleşti. Yargıç ve savcı üyelerin kendi aralarında seçim yapmaları ilkesini o zaman bile kaldıramamışlardı, ama şimdi 4 üye cumhurbaşkanı, 4 üye Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından atanıyor.

5 dakikam daha var, Türkiye’yi bitirip çok kısa başka bir örnekten daha bahsedip sözlerimi bitireceğim. Uygulamaya yine baktığımızda 16 Nisan sonrasında Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna ilk seçimde Türkiye Büyük Millet Meclisine 83 tane aday başvurdu. Bunlar kendileri dosyalarını alıp ben aday olmak istiyorum diyorlar. İktidar bloğuna mensup partilerden, yani iktidar bloğu partilerinden referanslar, işte mevcut veya eski milletvekillerinin, eski bakanların referansları dosyalarda yer aldı. Bunların bir çoğunluğu zaten partili avukatlardı ve bir parti genel başkanının avukatı olan yine partili bir avukat da üye olarak seçildi.

Uygulamaya ilişkin bildiğimiz örnekten biraz daha hani duyduğumuz zaman belki üzerinde çok fazla düşünme ve inceleme olanağı bulmadığımız bir örneğe geçip bitireceğim. Bu da Macaristan örneği, onların da bir 2010’u var. Orada bir popülist lider var bildiğiniz gibi, bu 2010 yılında yalnız onlar bir Anayasa değişikliği değil, yeni Anayasa yapmış durumdalar. Onların hikâyesi de şöyle: Önce Ulusal Yargı Kurulunun anayasal temelden ve güvenceden yoksun kurulmasını sağlıyorlar. Anayasada Ulusal Yargı Kurulu diye bir kurulları var onların da, Ulusal Yargı Kuruluyla ilgili düzenlemeyi Anayasadan çıkartıyorlar. Sonra güçsüzleştirilen Yargı Kurulunun yanında etkinliği ve verimliliği artırma gerekçesiyle bir Ulusal Yargı Ofisi kuruyorlar. Ulusal Yargı Ofisine yasama organı tarafından bir üye seçiliyor. Bu üye hükümete yakın bir kişi, daha doğrusu aslında Anayasayı yazdığı söylenen kişi Başbakanın arkadaşı, bu Ulusal Yargı Ofisinin Başkanı da o Başbakanın arkadaşının eşi. “Çok güvendiğim bir kişi” falan diyor o yüzden Başbakan ona, sonra bu Ulusal Yargı Kurulu Başkanına, işte o çok güvenilir kişiye mahkeme başkanlarını belirleme, belirli bir dosyayı

belirli bir mahkemeye tevdi etme gibi yetkiler veriliyor. Bu arada emeklilik yaşı hâlâ müdahale edemedikleri bir alan var. İşte kimi yargıçlar var, işte özellikle bunlar yüksek mahkeme yargıçları, hatta bir İnsan Hakları Mahkemesi kararına da konu olmuş durumda biliyorsunuz Baka Macaristan Kararı. İşte emeklilik yaşını 70'ten 67'ye indiriyorlar ve son aşamada da artık ortalık düzlendikten, alan temizliği yapıldıktan sonra Ulusal Yargı Kurulunu yeniden anayasallaştırıyorlar.

Dediğim gibi çok bilmediğiniz bir şeyler anlatmayacağım demiştim, size sizin hikâyenizi anlattım aslında ya da bize, hepimize bizim hikâyemizi anlattım, ama bu bitmiş bir hikâye mi? Bana öyle geliyor ki bu bitmiş bir hikâye değil, hikâyenin daha sonuna gelmedik. İstanbul Barosunun böyle bir toplantıyı düzenlemiş olması, bu salonun dolu olması ve bu salonun çoğunluğunun gençlerden oluşuyor olması aslında daha hikâyeyi bitirmediğimizi, hikâyenin sonunu hep birlikte yazacağımızı da gösteriyor gibi bence. Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.